

Finansowanie szpitali powiatowych i pieczy zastępczej, sądowe spory o dotacje na zadania zlecone oraz miejsce powiatów w przyszłym budżecie Unii Europejskiej znalazły się wśród tematów debat z udziałem Związku Powiatów Polskich podczas XXIV Samorządowego Forum Kapitału i Finansów. Rozmowy dotyczyły pieniędzy, od których zależą dostępność usług publicznych i możliwości rozwoju lokalnych wspólnot.

Forum odbyło się 5–6 października 2026 r. w Międzynarodowym Centrum Kongresowym w Katowicach, gromadząc przedstawicieli samorządów, administracji publicznej, nauki, instytucji finansowych i biznesu. ZPP zorganizował w jego ramach Forum Powiatów, obejmujące trzy panele poświęcone szpitalom, pieczy zastępczej i funduszom europejskim. Udział przedstawicieli Związku uzupełniła dyskusja o dochodzeniu finansowania zadań zleconych, prowadzona przez dr. Grzegorza Kubalskiego.

Ten ostatni temat szczególnie mocno pokazywał napięcie między obowiązkami samorządów a środkami przeznaczanymi na ich wykonanie. Panel „Samorzady idą po swoje. Procesy o finansowanie zadań zleconych” dotyczył sytuacji, w których dotacje na zadania z zakresu administracji rządowej okazują się niewystarczające, a samorzady dochodzą należnych środków od Skarbu Państwa przed sądem.

Dyskusję moderował dr Grzegorz Kubalski, zastępca dyrektora Biura ZPP. Uczestniczyli w niej Małgorzata Kern, skarbnik Gliwic; Ewa Tomczak, skarbnik Bytomia; Piotr Husejko, skarbnik Poznania oraz prof. dr hab. Paweł Swianiewicz, dyrektor Narodowego Instytutu Samorządu Terytorialnego.

Prof. Swianiewicz odwoływał się do wyników badania NIST, którego pierwsze ustalenia przedstawiono w kwietniu 2026 r. Zwracał uwagę na trudności w oszacowaniu rzeczywistych kosztów wykonywania zadań zleconych oraz na problemy i niekonsekwencje wynikające z przepisów dotyczących księgowania i raportowania tych wydatków. Kwestia rzetelnej ewidencji ma tu praktyczne znaczenie: dochodzenie roszczeń wymaga wykazania kosztów poniesionych przez samorząd.

W tym obszarze ZPP informował o konkretnym wsparciu powiatów członkowskich.

Spór o adekwatność finansowania miał również wymiar bezpośrednio związany z ochroną zdrowia. Panel „Szpitale powiatowe: bezpieczeństwo mieszkańców a granice wydolności finansowej” połączył temat kondycji placówek z dostępnością opieki. Dyskusję prowadziła Bernadeta Skóbel, kierownik Działu Monitoringu Prawnego i Ekspertyz ZPP.

W panelu uczestniczyli Katarzyna Michalik, prezes zarządu Szpitala Joannitas w Pszczynie; Waldemar Malinowski, prezes Ogólnopolskiego Związku Pracodawców Szpitali Powiatowych; Katarzyna Adamek, dyrektor Śląskiego Oddziału Wojewódzkiego NFZ oraz Marta Nowacka, prezes Związku Szpitali Powiatowych Województwa Śląskiego. Spotkanie zestawilo perspektywę zarządzających szpitalami i organizacji reprezentujących placówki z perspektywą płatnika publicznego.

Finansowa wydolność szpitali przekłada się na bezpieczeństwo lokalnych społeczności. Utrzymanie możliwości udzielania świadczeń wymaga środków na codzienną działalność placówek. Dlatego rozmowa o ich przyszłości dotyczy także tego, czy mieszkańcy będą mieli dostęp do potrzebnej opieki w swoim otoczeniu.

Stabilność finansowania była także tematem panelu „Finansowanie pieczy zastępczej”, również

moderowanego przez Bernadetę Skóbel. W tym przypadku punktem odniesienia były potrzeby dzieci oraz funkcjonowanie systemu, który ma zapewnić im bezpieczne warunki wychowania i opieki.

W panelu wzięli udział Marek Rączka, dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Dworze Mazowieckim; Michał Guć, dyrektor Departamentu Demografii w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej; Katarzyna Olszyna, dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku-Białej; Barbara Wójtowicz-Kunc, członkini zarządu Stowarzyszenia Powiatowych i Miejskich Ośrodków Pomocy Rodzinie „CENTRUM” oraz Teresa Mucha-Popiel, starosta powiatu zawierciańskiego.

Obecność przedstawicieli ministerstwa, powiatu i instytucji pomocy rodzinie pozwalała zestawić perspektywę zasad finansowania z doświadczeniem codziennej organizacji pieczy. Przewidywalność środków ma w tej dziedzinie szczególne znaczenie dla planowania opieki, wspierania rodzin zastępczych i zapewniania wychowankom pomocy specjalistycznej.

Od finansowania bieżących obowiązków rozmowy prowadziły do pytania o możliwości rozwoju w kolejnych latach. Temu zagadnieniu poświęcono panel „Nowy budżet UE. Powiaty na marginesie czy w centrum polityki rozwoju po 2027 roku?”. Moderował go Rafał Rudka, redaktor naczelny Dziennika Warto Wiedzieć.

W dyskusji uczestniczyli Waldemar Bojarun, członek Zarządu Województwa Śląskiego; Piotr Kuczera, prezydent Rybnika, przewodniczący Śląskiego Związku Gmin i Powiatów oraz członek Europejskiego Komitetu Regionów; Grzegorz Swoboda, starosta raciborski i przewodniczący Konwentu Powiatów Województwa Śląskiego; Renata Kierepka, dyrektor Wydziału Rozwoju Powiatu, Inwestycji i Aktywności Społecznej w Starostwie Powiatowym w Bochni oraz Jakub Michałowski, prezes Wielkopolskiej Akademii Nauki i Rozwoju.

Rozmowa obejmowała doświadczenia dotychczasowych perspektyw finansowych, uproszczenie procedur i przewidywalność zasad korzystania ze wsparcia. Ważnym wątkiem była relacja między centralizacją zarządzania funduszami a rolą regionów i samorządów lokalnych, w tym ich udziałem w przygotowaniu planów. W centrum tych zagadnień pozostawało miejsce samorządów, w tym powiatów w przyszłej polityce rozwoju oraz ich wpływ na decyzje dotyczące środków europejskich.

Znaczenie tego wpływu widać w zadaniach, dla których samorządy potrzebują instrumentów finansowych: inwestycjach drogowych, ochronie zdrowia, edukacji zawodowej, transporcie i usługach społecznych. Dostęp do funduszy oraz czytelne zasady ich wykorzystania przekładają się na możliwość przygotowania i realizacji konkretnych przedsięwzięć. Debata o budżecie UE dopełniła więc rozmowy o szpitalach, pieczy zastępczej i zadaniach zleconych, łącząc codzienną odpowiedzialność powiatów za mieszkańców z warunkami planowania ich przyszłości.